

”Med pandemin övergav läkarna helt de äldre”

Varför ställs krav på att äldre ska ha stora vårdbehov för att få flytta in i särskilda boenden när de sedan erbjuds ett minimum av medicinska resurser? **Claudette Skilving** har anmält sin systers läkare till Ivo.

Den 21 februari hade vi fest hemma. Det var knökfullt, vi trängde ihop oss i soffan och runt bordet, vi kramades när folk kom och när de gick. Vi trängdes i köket runt buffén, åt och andades på varandra, kysstes på kinden och barnbarnen satt stundvis i mitt knä. En trivsamt fest.

Dagarna efter fick vi alla veta att Sverige drabbats av en pandemi. Först blev vi glada att vi hann genomföra festen innan Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att hålla avstånd och att speciellt 70+ bör avstå från sociala kontakter. Jag tillhörde riskgruppen, fick jag veta.

Detta var i slutet av februari och jag tänkte: I maj kan jag säkert ordna en födelsedagsfest, för då är det väl över. Sex månader senare är det inte över. Flera planerade resor och några dagar med barnbarnen på landet ställdes in.

Kommer dessa månader av social distans att påverka oss? Kan det som varit extremt och drabbande normaliseras? Hur länge kommer jag att gå undan när jag möter någon som hostar? När kommer jag att våga åka kollektivt, gå på teater och bio igen? Visst har jag träffat både barnen och några vänner men alltid utomhus och med distans. Nu börjar det bli för kallt för utomhusträffar och några av vännerna har blivit extremt ängsliga, vill helst bara umgås per telefon/zoom. Min man och jag får ha fysisk kontakt, men hur är det för de som lever ensamma?

Jag saknar mitt gamla liv, men det finns saker som pandemin också avslöjat. Att äldre och sjuka inte fått den omvårdnad de har rätt till. Över 5 800 människor har avlidit med covid-19

och nästan hälften av dem bodde på ett vård- och omsorgsboende. Framförallt i Stockholm.

Bara ett fåtal av de som blivit sjuka och bott på ett boende har fått sjukhusvård, de blev bortprioriterade, istället isolerades de i sina rum och besöksförbud infördes. Jag fick inte besöka min syster. Vi pratade i telefon varje dag. Snart insjuknade hon i covid-19 och isolerades på sitt rum, smittad av en anställd. När hennes läkare ringde och meddelade detta och att hon inte skulle få behandling och troligen komma att dö, blev vi förtvivlade. Läkaren tröstade mig med att hon skulle få smärtlindring och morfin i slutskedet.

Läkaren meddelade att hon inte träffat min syster, men pratat med sjuksköterskan i telefon. Hon sa även att ingen av de 50 personerna på boendet skulle få behandling eftersom alla tillhör riskgruppen.

När chocken lagt sig anmälde jag läkaren till Ivo, Inspektionen för vård och omsorg. Hon tillhörde den organisation som nu granskas av Ivo och som har avtal med regionen för nära hälften av omsorgsboendena i Stockholm.

Idag är min syster frisk igen och i likhet med många andra gamla överlevde hon utan sjukhusvård, en möjlighet som fråntogs henne. Pandemin har visat att omsorgsboendena har ett minimum av medicinsk personal, de läkare som är knutna dit har så många patienter att de inte hinner träffa dem regelbundet. De gör mest akuta uttryckningar. Och när pandemin slog till och deras närvaro var viktigare än någonsin upphörde deras besök, all konsultation skedde per telefon. De här erfarenheterna delar jag med många och jag förväntar mig att det kommer att ske en ordentlig uppföljning och förändring.

Gamla och vårdbehövande har fått betala ett högt pris för de besparingar som skett inom äldreomsorgen. Idag får ingen en plats på ett boende utan att ha omfattande vårdbehov. En noggrann medicinsk bedömning görs. Men när någon väl flyttar in är de medicinska resurserna minimala. Som försvar säger man att det är ett boende i första hand.

Den bortprioritering som skett av sjukhusvård för äldre fick allvarliga konsekvenser och har också väckt internationell kritik. Tidigare kallade man denna form av boende för geriatrik och personalen hade medicinsk kompetens, idag har huvuddelen av personalen ingen medicinsk utbildning, men gör stora insatser.

Utan personalens omvårdnad kanske min syster inte levt idag. Men alltför många dog för att den nuvarande ordningen ska kunna accepteras. Då får man istället ha boenden utan krav på omfattande sjuklighet och hög ålder och sedan inrätta avdelningar där man förstärker med medicinsk kompetens.

Ålderdomshemmen och de populära servicehusen lades ned, istället ska alla bo hemma till varje pris. Är det så de äldre vill ha det?

Claudette Skilving